

Skolestruktur

* Høringsuttalelse fra klubben ved Leksdal skole –

Å endre skolestrukturen i en kommune er en sak som har store og dramatiske konsekvenser for framtida, ikke bare for elevene der og da, men for hele oppvekstmiljø og bosettingsmønsteret i kommunen. Vårt hovedpoeng i denne høringsuttalelsen er derfor at denne saken er for viktig til å avgjøres i løpet av denne korte tiden og på denne måten uten en mer omfattende og involverende forankret prosess over tid.

SKOLE ER VIKTIG FOR BYGDA OG BYGDA ER VIKTIG FOR SKOLE

Når skolestrukturen nå igjen i høst ble satt på dagorden var det begrunnet i økonomi, og hasteutredning ble gjort med blant annet forslag om nedleggelse av tre grendeskoler. Volden skole allerede høsten 17. Dette for å spare 1,2 millioner.

Endret premiss for prosess

Nå ble dette midlertidig stoppet i kommunestyret, og så har vi i stedet på rekordtid fått en mer omfattende utredning som vi skal ta stilling til. Klubben i Leksdal mener at utredningen som grunnlagsdokument analyserer og belyser mange viktige faktorer hver for seg, men vi mener at dette er en alt for omfattende og samfunns viktig sak til at den kan avgjøres på bakgrunn av et slikt dokument.

Dramatiske beslutninger krever solide grunnlagsprosesser

I et av forslagene bevares skolestrukturen slik den er i dag. De øvrige forelagte forslagene innebærer nedlegging av alle de fire fædeltskolene i Verdal. Vi ser at det kan være behov for å tenke framover og rigge oppvekstsektoren for framtida, men da mener vi dette må gjøres på en bedre måte.

Vi mener at de framlagte forslag til endring av skolestruktur med de konsekvenser det kan få er en dramatisk beslutning som berører mange og mye i Verdal, for elevene, foreldrene, bygda, ansatte, bosettingsmønsteret m.m.

Økonomiargumentet

I det forslaget som kom i økonomiplan og senere i selve utredningen var begrunnelsen økonomi som følge av nedgang i elevtall og reduserte overføringer fra staten. Klubben i Leksdal bestrider ikke dette faktum, fødselstallene er der og med dertil hørende framskrivninger av elevtall. Vi mener at det framlagte regnskapet for Verdal kommune med ca 25 millioner i pluss for 2016 ikke lenger gyldiggjør det økonomiske krisescenariet som ble tegnet i høst.

Brede, omfattende og helhetlige prosesser

I 2013 fikk Verdal kommune en nasjonal pris i kategorien oppvekst for sine «Helhetlige oppvekstplaner». I tildelingen heter det blant annet at «*Prosjektet tar for seg oppveksten fra 0 år til 18 år. Verdal hadde store utfordringer etter en voldsom vekst ved Aker Verdal. Det var rusproblem, barnevernssakene økte, arbeidsløsheten økte og det samme gjorde kriminalitet og antall hjemløse. Kommunen endte på Robek-lista, og det ble enda mindre til dem som trengte*

det aller mest. I 2006 ble det tatt initiativ til å ta tak i problemet. Et tverrfaglig samarbeid mellom jordmødre, helsestasjon, flyktningetjenesten, SFO, skole og barnevernet kom i stand for å få alle til å dra i samme retning».

I denne skolestruktursaken etterlyser vi nettopp **denne helhetlige tilnærmingen til oppvekst** hvor et bredt sett av interessenter er med på å drøfte og planlegge sammen for framtida med utgangspunkt i de utfordringer som vi ser for de kommende 30 år i kommunen vår.

Etter vår mening er ikke planleggingen og beslutningsgrunnlaget godt nok forankret i Verdals befolkning, de ulike parter og interessenter som blir berørt. Vi vil påstå at hele prosessen er for smal, og dette gjenspeiles også i det vi ser av reaksjoner fra bygdesamfunn og politiske partier.

For at omfattende og store beslutninger skal vinne tilslutning er de gjerne bredt forankret i demokratiske prosesser over tid som involverer alle berørte parter, og som gjerne har preg av optimisme, framtidfokus og forbedringspotensiale.

Politisk løsning vs. framtidsrettet oppvekst

Slik denne saken nå har blitt, frykter vi at utfallet blir en løsning som ikke er langsiktig og godt nok fundamentert. At det som blir resultatet er en forhandlet politisk løsning som ikke er dimensjonert for framtida.

NOEN KONKRETE INNSPILL

Grundighet krever tid

I høringsdokumentet står det: *"En skoledleggelse har stor betydning for elever, foreldre og hele lokalsamfunnet. Det er derfor viktig at kommunen sørger for at saken er så godt utredet som mulig"*.

Denne setningen er vi helt enig i, men dette står ikke i forhold til det som er tilfellet i denne prosessen.

"Administrasjonen har arbeidet i underkant av 2 måneder med dette høringsdokumentet."

Det er brukt to måneder på å utarbeide dette dokumentet, og kun fem måneder siden skolestruktursaken kom opp. Det er vanskelig å tro at dette kan være gjort grundig og med kvalitet på så kort tid.

To måneder til å utarbeide en plan for å fjerne livsnerven i fire bygder, ta bort skolen til 57 + 28+ 34 + 61 elever og ta bort arbeidsplassen til 12 + 9 + 11+ 13 ansatte – som scorer høyt på trivselsundersøkelsene ved sine enheter. Ansatte som har valgt å jobbe ved liten skole, fordi de har tro på verdien av tette relasjoner til barna og heimene, og til skolens nærmiljø.

"Rådmannen er opptatt av at utredningsarbeidet skal gjøres forsvarlig og involvere flere formelle aktører før høringsprosessen starter. Arbeidet vil gjennomføres av en bredt sammensatt gruppe bestående av medarbeidere fra kommune og samkommunens utviklingsstab."

Vi ber om at kommunen tar sine egne ord på alvor, setter av god tid og involvere alle parter i arbeidet med å utvikle og endre kommunens oppvekststruktur som vi faktisk mener er kommunens struktur.

Premisser for framtidens oppvekst

Hvor mange av skolens ansatte, skolens brukere har vært med på å planlegge og vært involvert i denne utredningsprosessen?

Hvordan er kvaliteten ved den enkelte skole i Verdal vurdert ift. at det fastslåes at skolestrukturendring vil føre til bedre skoler?

Hvor fremgår det at skolene nå drives optimalt ift. enhetens potensiale?

Politiske snuoperasjoner

Verdal Arbeiderparti gikk til valg på at nåværende skolestruktur i Verdal skulle bevares så lenge det er pedagogisk og økonomisk forsvarlig.

Nå har AP brukt økonomiargumentet for å snu i denne saken, og viste i høst til en dramatisk forverring i kommuneøkonomi.

Så kommer vi til februar og får regnskapet for 2016 som viser det et overskudd på ca 25 millioner. Hva med det akutte økonomiargumentet da?

I tillegg var et av de sterkeste argumentene til Arbeiderpartiet for å si nei til kommunesammenslåing med Levanger, at fådeltskolene da med sikkerhet ville forsvinne.

Disse snuoperasjonene svekker tilliten til politikernes dømmekraft og troverdighet.

Utarming av bygdene

Vi er redd for at en skolenedleggelse i fire bygder i kommunen vår vil bety en gradvis utarming av disse bygdene.

Vi etterspør derfor en plan for hvordan Verdal kommune tenker å ivareta bygdene sine i fremtiden. Vi tenker at debatten om skolenedlegging først og fremst er en verdidebatt.

Vil politikerne i Verdal at det fortsatt skal være bosetting i grendene våre?

Skolen er «limet» i bygda. Legges skolen ned, forsvinner grunnlaget for det lokale idrettslaget, 4H, teaterlaget osv. Hvem vil flytte til Leksdalen i fremtiden hvis all aktivitet forsvinner til sentrum? Fram til nå, har kjøpere stått i kø når hus har vært til salgs i Leksdalen. Mange familier ønsker å bo på en liten plass med en skole der alle kjenner alle, og i ei bygd som har et aktivt nærmiljø med tette bånd på tvers av alder.

Vil politikerne at alle skal bo i sentrumsnære strøk? Hva med å heller legge til rette for vekst i elevtallet ved Leksdal skole? Hva med å aktivt tilrettelegge tomter for nybygging.

Vi ser også at det vil være lite grunnlag for at Leksdal barnehage består hvis skolen forsvinner. Det er stor sannsynlighet for at småbarnsfamilier vil ha barna sine i barnehager som har større tilknytning til Stiklestad eller Øra, dersom skolestrukturen endres.

Suksessformel for gode skolerresultat

Det blir brukt argumenter om at fådeltsskolene ikke drives pedagogisk og økonomisk forsvarlig.

Sogn og Fjordane har gjort det bra på skoleresultater over mange år, og dette er et fylket som geografisk og sosioøkonomisk er sammenlignbart med Nord Trøndelag. I tillegg til noen bysentra er det mange bygder, grendeskoler og utdanningsnivå på befolkningen. Hva er så forklaringen på de gode resultatene?

Slik er vår skole

Forskning viser at et sterkt engasjement for skole, bygder som bryr seg, tydelige lokale lederskikkelser - læreren som en autoritet i bygda. Dette opplever vi i Leksdal med læreren som leder i idrettslaget, lærere som aktive trenere, skolen som felles arena for aktivitet på kveld og helger. Leksdal skole har gjort det jevnt bra på skoleresultater i alle år siden nasjonale prøver ble innført i 2004.

De mange brukerundersøkelsene, elev- lærer og foreldre-undersøkelsene viser at de ulike brukerne er meget fornøyd og tilfreds med skolen.

Vi har et meget stabilt personale som også er en indikator på at skolen har et godt sosialt miljø for små og store. Økonomisk drives skolen nøkternt innenfor budsjettet.

Det er lett å kalle ut mannskap til dugnadsarbeid både i regi av skole og idrettslag. Kommunen slipper dermed unna betydelige kostnader til arbeidskraft og materiell, fordi frivilligheten er så stor. Skolen har hatt en betydelig opprusting av uteområdet den siste tiden, takket være denne dugnadsånden. Nye store planer er under planlegging med bla. klatrepark på skolens område.

Ved skolen vår arrangerer vi besteforeldredag hver høst. Alle elevenes besteforeldre får plass på samme dag. De blir invitert sju ganger hvis de har ett barnebarn. Nærheten til skolen er sterk. De siste fem årene er det brukt 0 kr på å reparere etter hærverk. Vi har hatt en (1) mobbesak, (§9a) de siste 5 årene.

Samfunnsregnskap

Vi etterlyser et samfunnsregnskap, hvor faktorene utover det rent økonomiske, kortsiktige tas med (eks. 30 år fram i tid). Norske politikere har tradisjonelt sett vært opptatt av å bevare «bygde-Norge». Dette f.eks. i motsetning til svenske politikere. Som et eksempel hadde «havbrukseventyret» i Norge, ikke vært mulig uten aktive kystbygder. Hva med det grønne skifte?

Nybygging

Vi i klubben ved Leksdal skole stiller spørsmål om tallene som ligger til grunn for rådmannens forslag. Slik forslagene fremstår i dag, kjøres utgiftene ved å beholde fådeltsskolene kunstig opp fordi det blant annet stilles krav til kantinemuligheter ved alle skoler og at gamle skolebygg skal opprustes til TEK 10.

I høringsutkastet står det:

"....muligheter for et moderniseringsprogram for skolesektoren spesielt. I arbeidet med å se på behovet for modernisering av skolebygg er det blitt tydeliggjort et behov for omfattende investeringer i dagens bygningsmasse for å tilpasse den til dagens og fremtidens behov..."

Kommunen har store, nye, moderne skolebygg, med store klasser og mye kompetanse samlet under ett tak. Ser det ut til at disse enhetene fungerer bedre; økonomisk, pedagogisk og sosialt enn de små enhetene som er foreslått nedlagt? Sier skolerestultater, trivselsundersøkelsene blant elever, foreldre og ansatte det?

Modernisering er bra. Samfunnet endrer seg, men de som skal vokse og utvikle seg i disse byggene er de samme som før. De er barn. Med grunnleggende behov som trygghet, nærhet og gode relasjoner.

Dersom barnets beste ikke er tilstrekkelig utredet i saksframlegget, vil det være en saksbehandlingsfeil som kan føre til at vedtaket er ugyldig.

Fra barneombudets nettside. (Apropos barns beste.)

"Barneombodet meiner likevel at mange vedtak om skulenedleggingar åleine skjer på grunn av ønskje om innsparingar, utan å vege dette opp mot omsynet til kva som er det beste for elevane. ...«Det er grunn til å reise spørsmål om kommunar i saker om skulenedlegging feilaktig tar utgangspunkt i kva barn kan tåle av belastningar, i stadenfor å leggje avgjerande vekt på hva som er til det beste for barna, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Vi meiner det er i strid med barnekonvensjonen, opplæringslova og forvaltningslova."

Motkultur

Vi oppfordrer Verdal kommune til å stå imot trenden om sentralisering og store skoler. I Verdal er det det økonomiske aspektet som er motivasjonen og grunnlaget for skolestruktursaken. Det mangelfulle utredningsarbeidet, og den korte utredningsperioden vitner om dette. Også vaklingen blant politikerne som høsten 14 fredet småskolene gir oss belegg til å tro dette.

Lang skolevei

På barneombudets nettside står det en del om lang skolevei, og vi mener at dette er viktige momenter som vi må ta med.

«Når reisevegen blir for lang, kan det gå ut over retten elevane har på eit godt skulemiljø. Vi viser til opplæringslova kapittel 9a. Elevar som er slitne etter reisa, eller gruar seg til reisa, kan også få et redusert læringsutbyttet. Dersom lang skyss på dårlege vegar med dårlege transportmiddel går ut over læringsmiljøet, kan den i tillegg vere i strid med opplæringslova. Å vere lang tid utan tilsyn på skuleskyssen, kan også gi risiko for auka mobbing. Dette er skulen sitt ansvar. Utdanningsdirektoratet har i Rundskriv nr 2-2010 presisert at retten til eit godt psykososialt miljø også gjeld på skulevegen».

Samarbeid og skoleutvikling

Vi er enige i at skoleutvikling er viktig og betinget av at lærerne samarbeider. Vi lærer av å dele erfaring gjennom kollektive læringsprosesser (jfr. Rapport om Lærerenrollen).

Beslutningskapital er viktig for å utøve «det gode skjønn» som lærer. I utredningen argumenteres det for at beslutningskapitalen er bedre i et stort lærerkollegium enn i et lite, men er det nødvendigvis slik?

Vi mener at vi på vår skole har godt vennskap og kjennskap til hverandre, trygghet og åpenhet i kollegiet, noe som er en viktig forutsetning for utvikling.

Vi kjenner alle elevene, hjemmene og bygdekulturen. Vi har oversikt og vi samarbeider om alle elevene. Ansatte kjenner styrker og utfordringer til det enkelte barn. Vi kan sikkert jobbe mer systematisk og bedre for å utvikle oss som lærere og som team, men den beslutningskapitalen som gjelder det enkelte individ tror vi har bedre kvalitet på en liten enhet enn en stor. Sjansen for å ta en god beslutning i brøkdelen av et sekund er større når man kjenner barna godt. De viktigste beslutningene vil alltid handle om møtet med enkelteleven. Jfr. Vår statistikk på eks. mobbesaker og hærverk.

Stå opp imot sentralisering

Vi oppfordrer Verdal kommune til å bli enda mer moderne enn det som er trenden nå; store sentraliserte skoler. Sats på gode grunnleggende verdier, lagt på barnas hjemmebane, med muligheter for fysisk aktivitet (gå/sykle til skolen), fritid som ikke spises opp av lang skolevei, godt skolerte lærere som kjenner elevene godt og som innehar nødvendig kompetanse – ledet av kommunens gode skoleledelse. Verdal kommune: tør å tenk annerledes. stol på og sats på de gode verdiene – trygghet og trivsel gjennom tilhørighet.

Og det er ikke bare akademiske yrker i framtida. Vi må fremdeles ha mat (bønder), bygge hus (håndverkere) og drive omsorgsyrkene. Elevantall 5 år fram i tid er ikke langsiktighet.

I stedet for å ruste ned må det rustes opp for å øke barnetallet i kommunen. Vær offensive! Vi har vanskelig for å tro at kostnadene ved å drive fædeltskolene er det som velter kommuneøkonomien, selv om vi er dyrere pr elev.

Bolyst og livskvalitet

Skolen er det eneste som er kommunalt drevet, ved siden av vann, kloakk og søppeltømming i Leksdal. Gjør det noe om bygdas elever koster litt mer pr hode, når man tenker på hvilke kommunalt drevne tiltak elever i sentrum har tilgang til? Det er et verdispørsmål. Leksdals innbyggere betaler like mye i kommunale avgifter som de som bor i sentrum. Kanskje det er lurt å la elevene, foreldrene og lærerne ved enheten vurdere om skolen er verdt å drive.

Konklusjon

Saken må utsettes!

Vi etterlyser en mer grundig og omfattende prosess som kan lede fram til en helhetlig plan for oppvekstsektoren (inkl barnehagene), og som er forankret i et verdisyn som ivaretar bygdene og er solid fundamentert og dimensjonert for framtida.

Klubben ved Leksdal skole 26.04.2017